

Svar på 10-dages forespørgsel vedr. udledning af miljøfarlige stoffer til Aarhus Bugten

8. november 2024
Side 1 af 5

Solveig Munk fra Enhedslisten har stillet en 10-forespørgsel vedrørende udledning af miljøfarlige stoffer til Aarhus Bugten. Teknik og Miljøs svar fremgår nedenfor.

Spørgsmål 1 og 2:

Hvilke udledte stoffer er årsag til iltsvind og den ringe økologiske tilstand i Århus Bugten? Hvilke af disse stofgrupper overskrider grænseværdier? Hvilke stoffer er slet ikke reguleret?

Hvad gør Århus Kommune for at overvåge tilstanden i Bugt, i vandløb og i grundvandet og hvordan kontrolleres og reguleres udledninger?

Svar:

Årsager til iltsvind og manglende god økologisk tilstand

For alle vandområder er det især en for stor tilførsel af kvælstof, som er årsag til iltsvind og dermed også til, at der ikke er god økologisk tilstand. Langt den største næringsstofftilførsel til vandløb, søer og havet kommer via drænvand fra dyrkede marker.

Aarhus Kommune er omfattet af fire vandområdeplaner, hvoraf de tre dækker arealer, som afvander direkte eller indirekte til Aarhusbugten. Det sidste område afvander til Randers Fjord via Gudenåen.

I faktaboksen nedenfor ses de elementer, som indgår i den samlede vurdering af, at vandområdet "Århus Bugt og Begtrup Vig" er i moderat økologisk tilstand.

Teknik og Miljø

By og Natur
Aarhus Kommune

Natur

Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Sag: EMN-2024-033063

Sagsbehandler:
Simon Grünfeld

8. november 2024
Side 2 af 5

Faktaboks – Økologisk tilstand

Ifølge vandområdeplanerne skal alle vandområder (vandløb, søer, kystvande og grundvand) mindst være i god økologisk tilstand.

Til fastsættelse af tilstanden anvendes denne skala:

	Høj økologisk tilstand
	God økologisk tilstand
	Moderat økologisk tilstand
	Ringe økologisk tilstand
	Dårlig økologisk tilstand

Den samlede økologiske tilstand for et vandområde, fastsættes efter det kvalitetselement (Fytoplankton, Ålegræs eller Bunddyr), som har den laveste tilstand.

Tilstanden for relevante vandområder:

Kvalitetselement	Fyto-plankton	Ålegræs	Bunddyr	Samlet økologisk tilstand
Aarhus Bugt og Begtrup Vig	Moderat	Moderat	God	Moderat
Kalø Vig	Moderat	Ringe	Moderat	Ringe
Norsminde Fjord	Moderat	Dårlig	Ukendt	Dårlig

Tilstandsvurderinger for alle kvalitetselementer er udarbejdet af Miljøstyrelsen og baserer sig på data fra det nationale overvågningsprogram (NOVANA) for perioden 2014 – 2019. Efter 2019 har blandt andet Aarhus Bugt været ramt af omfattende iltvind. Ved en tilstandsvurdering i dag ville der derfor højst sandsynligt ikke længere være god tilstand for bunddyr.

Kvælstof

Landbrugets anvendelse af kvælstofholdig gødning (husdyr- og handelsgødning) reguleres og kontrolleres af staten, ligesom krav om etablering af efterafgrøder og andre grønne tiltag, som nedbringer næringstabet fra de dyrkede marker. I vandområdeplanerne fastsætter staten, hvor stor kvælstoftilførsel der maksimalt må være til hvert vandområde, og dermed også hvad indsatsbehovet (reduktionskravet) skal være i de enkelte oplande.

Ifølge statens beregningen er der ikke behov for at reducere kvælstoftabet i oplandet direkte til "Aarhus Bugt og Begtrup Vig". Det skyldes, at Aarhus Bugt er omgivet af vandområder, hvor kvælstoftabet fra oplandet skal reduceres ("Norsminde Fjord", "Knebel Vig", og "Aarhus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav") og at disse indsatser vil forbedre tilstanden i Aarhus Bugt.

8. november 2024
Side 3 af 5

Miljøfarlige stoffer

En række kemiske stoffer er prioriteret af EU, fordi de udgør en udfordring for vandmiljøet. For dem er der fastsat miljøkvalitetskrav (MKK). Hvis det målte indhold er lavere end MKK, er der "god kemisk tilstand".

Hvis MKK er overskredet for bare ét af stofferne er tilstanden "ikke god".

Som supplement til de prioriterede stoffer er der en række "nationalt specifikke stoffer", som er relevante på nationalt plan. De indgår sammen med de biologiske kvalitetselementer (se faktaboks ovenfor) i vurderingen af den samlede økologiske tilstand.

Hvis MMK overskrides for ét af de nationalt specifikke stoffer vil et område, som på baggrund af de biologiske kvalitetselementer har god økologisk tilstand, blive klassificeret som værende i moderat tilstand.

Kemisk tilstand for vores lokale kystvande

Alle vandområder, som Aarhus Kommune afvander til, er i "ikke god kemisk tilstand". Det skyldes overskridelse af grænseværdierne for de prioriterede stoffer antracen, kviksølv, cadmium og nonylphenoler samt for det nationalt specifikke stof methylnaphtalen,

Andre kemiske stoffer

Der anvendes en lang række forskellige kemiske stoffer i industri- og landbrugsproduktion herunder pesticider. Det er staten, der godkender anvendelsen af disse stoffer. Aarhus Kommune har ingen oversigt over stoffer, som ikke reguleres.

Tilstandsovervågning

Aarhus Kommune har ingen tilsynsforpligtelse i forhold til vandkvaliteten i hverken vandløb, søer, havet eller grundvand. Tilsynsopgaven ligger udelukkende hos staten, og der er ikke allokeret kommunale ressourcer til at supplere statens tilsyn med frivillige kommunale tilsyn.

Aarhus Kommune beregner hvert år udvaskningen af nitrat i de sårbare områder. Nitrat udgør i dag ikke en trussel mod grundvandet, og der er ikke tegn på at stoffet vil komme til det i den nærmeste fremtid.

Aarhus Kommune ser også på pesticidkoncentrationer i grundvandet. Med implementering af indsatsplaner vil indholdet af pesticider i grundvandet fremover blive reduceret, og ikke udgøre en trussel.

Udledninger

Aarhus Kommune er myndighed i forhold til punktkildeudledninger og fører administrativt tilsyn med udledninger fra minirenseanlæg i det åbne land og andre udledninger, hvor der er stillet vilkår om udtagning af analyser. Staten har tilsynet med de centrale renseanlæg.

Spørgsmål 3:

Hvad ved MTM om forureningen fra CEC stoffer og hvorfra de udledes til grundvand, vandløb og Århus Bugt? Hvordan kan udledningerne kontrolleres og reguleres?

8. november 2024

Side 4 af 5

Svar:

CEC-stoffer – Viden, kontrol og regulering

PFAS:

Der findes omkring 10.000 forskellige PFAS-stoffer, som alle formodes at være mere eller mindre problematiske i miljøet. Heraf er kun to forbudt i EU. Der arbejdes både nationalt og på EU-niveau på at flere/alle PFAS-stoffer skal gøres ulovlige.

På Teknik og Miljøs tilsyn med virksomheder er der fokus på brugen og udledning af PFAS-stoffer. Vi sikrer os, at de to ulovlige stoffer ikke benyttes og drøfter muligheden for at substituere de lovlige stoffer med mindre skadelige stoffer. Østjyllands Brandvæsen har f.eks. udfaset det ulovlige PFOS i deres brandskum, og er gået skridtet videre, så der i dag slet ikke benyttes brandskum indeholdende PFAS-stoffer.

Der stilles løbende krav til analyse for PFAS-stoffer i Teknik og Miljøs tilladelser til afledning af spildevand, og Teknik og Miljø samarbejder med Aarhus Vand om at opspore PFAS, som afledes til kloak. Hvor det er relevant stilles der krav om, at virksomheder renser deres spildevand, så PFAS-niveauet reduceres inden spildevandet tilgår Aarhus Vands renseanlæg.

Lægemiddelstoffer:

Et studie i oplandet til Egå Renseanlæg (udført af Teknik og Miljø, Aarhus Vand og Region Midt) har vist, at 13 % af lægemiddelstofferne i spildevandet stammer fra Aarhus Universitetshospital (AUH) og 87 % fra husspildevand. Aarhus Vand har på den baggrund besluttet, at der skal etableres et rensesettrin for lægemiddelstoffer på Egå Renseanlæg (ultimo 2025). Et tilsvarende rensesettrin vil være en del af spildevandsrensningen på det nye renseanlæg Rewater.

Spørgsmål 4:

Hvilken viden har Aarhus Kommune om å- og bæknære randzoner, som indtil 2016 var beskyttede og hvad ved kommunen om nitrat- m.v. forurening fra sådanne randzoner?

8. november 2024
Side 5 af 5

Svar:

Kvælstoftab fra vandløbsnære arealer

Kommunen er myndighed i forhold til overholdelse af 2-meter bræmmer, hvor der ifølge vandløbsloven ikke må jordbehandles eller sprøjtes. Staten har dog indskærpet, at kommunerne ikke skal føre aktivt tilsyn med overholdelse.

Staten har myndighedsopgaven i forhold til 3-meter bræmmer, hvor overholdelse er en forudsætning for at kunne få udbetalt enkeltbetaling efter EU's landbrugsstøtteordninger.

Aarhus Kommune har ikke foretaget undersøgelser af det specifikke kvælstoftab fra vandløbsnære arealer. Der er dog generel, faglig konsensus om, at næringsstoffabet kan være relativt højt fra jorder som dyrkes tæt på vandløb. Det gælder især på arealer, som er skrånende mod vandløbet, udsat for overfladeafstrømning eller intensivt drænet.

Med venlig hilsen

Nicolaj Bang
Rådmand

/

Henrik Seiding
Direktør